
Fødevarer & landbrug

Positionspapir

12.10.2020

Positionspapiret er udarbejde af:

Rådet for Grøn Omstilling, Forskernes Klimanetværk, JA, NOAH, FOA og Greenpeace.

Tovholder: Christian Ege Jørgensen (Rådet for Grøn Omstilling).

Fødevarer & Landbrug

Landbruget og dens følgeindustri er **sårbare over for klimaforandringer**, senest så vi det ved den tørre sommer i 2018. Også store nedbørsmængder kan være en udfordring, som vi oplevede i sommeren 2017. Større variation i vejrliget vil uundgåeligt medføre hyppigere forekomst af dårlig høst. Det er derfor også i landbrugets **egen interesse** at klimaforandringerne bremses – og landbruget har unikke muligheder for at medvirke, både ved at sænke sine udslip og ved at øge kulstoflagringen i jord. Samtidig er der brug for et samspil mellem forbrugere, landbrug og det politiske niveau om fremme af en mere klimavenlig kost.

Bekæmpelse af klimagasudslip kræver **systemforandringer** i dansk landbrug, på samme måde som i energisektoren, transport mm. Det kan gøres på en måde, så det også åbner for nye grønne job og nye markeder for mere bæredygtige fødevarer. Det gælder om at gribe chancen. At drive klimavenligt landbrug og fødevarerproduktion kræver nye håndværksmæssige færdigheder, som kan være med til at øge den faglige stolthed og landbrugs- og fødevarerhvervets omdømme. Det samme gælder de professionelle **køkkener**, hvor medarbejderne i forbindelse med omlægning til økologi og klimavenlig kost skaber mere klimavenlige og sundere måltider til Danmarks børn, syge, ældre, offentligt ansatte m.v.

For at sikre denne omstilling ønsker Broen til fremtiden, at den kommende klimahandlingsplan skal indeholde konkrete målsætninger for sænkning af klimaaftryk i landbruget, kombineret med at andre nationale mål for miljø, natur og sundhed opnås. Klimahandlingsplanen bør indeholde følgende tiltag:

- Alle landbrug skal senest om 3 år lave **klimaregnskaber**, som dokumenterer klimabelastningen, og motiverer alle landmænd til at handle på klimaet.
  - **Synergi**: Virkemidler, som på én gang løser **klima- og vandmiljøproblemer** prioriteres – det gælder f.eks. udtagning af sårbare jorde, herunder lavbundslande, som omdannes til natur eller vedvarende græs – samt flere efterafgrøder.
  - Fremme et landbrug med **mindre dyrehold**, større andel af vegetabiliske fødevarer, gradvis afvikling af sojaimport fra lande, hvor sojaen fortrænger regnskov eller andre naturområder, mere recirkulering af gødning – bl.a. via biogasanlæg og gylleseparering – hvilket muliggør en kraftig reduktion af kunstgødningsimport – og særligt for fosfor stilende mod afvikling, når de nye teknologier er slået fuldt igennem
  - Fremme **bioøkonomi**, særligt produktion af proteinafgrøder til konsum, udvikling af nye høj kvalitets, bæredygtige plantebaserede proteinprodukter, samt af biologiske materialer til f.eks. byggeri.
  - Der skal sættes på brug af **miljøteknologi**, som reducerer negative påvirkninger af klima, vandmiljø, luftforurening m.v., f.eks. gylleforsuring og -køling. Dette kan samtidig sikre Danmark nye styrkepositioner på eksportmarkeder
  - Fuld støtte til forskning og udvikling også af forbedrede metoder til at tilpasse vores afgrøder til klimakrisen. Men der er blandt Broens medlemsorganisationer stor forskel i holdningen til specielt **Crispr**.
  - **EUs landbrugspolitik** skal yderligere omstilles til en noget-for-noget tilgang, hvor landmænd primært får støtte til handlinger, der fremmer klima, miljø, natur, sundere arbejdsmiljø og dyrevelfærd. Danmark bør arbejde for, at EU i næste programperiode 2021-27 kræver at medlemslande bruger mindst 50% af landbrugsstøtten på disse samfundsgoder, med klima og natur som topprioriteter. Det kan ske dels ved at overføre midler til søjle 2 (Landdistriktsmidler), dels at stille krav til anvendelsen af søjle 1 midlerne, dvs. den store kasse, tidligere kaldet hektarstøtte.
  - I et samspil mellem jordbrug, detailhandel, forbrugere, det politiske niveau og folkelige organisationer skal udbredes **viden** og positive oplevelser til danskerne om **klimavenlige måltider**, så vaner gradvis ændres.
  - Øge landbrugets evne til indfangning af CO₂ og **kulstofopbygning i jorden**, herunder metoden Reduceret Jordbearbejdning. Denne bør samtidig udvikles, så sprøjtning reduceres, helst udfases
-

-
- Indsatsen for **omstilling af offentlige køkkener** til klimavenlig, sundere og mindst 60 procent økologisk mad genetableres, med bl.a. ny finansiering til uddannelses- og omstillingspuljen for kommuner, regioner og statslige institutioner. Den hidtidige indsats for mere økologisk mad har indirekte medført mere klimavenlig mad – via mindre animalsk mad og mindre madspild. Nu foreslår vi et direkte mål om 25% lavere klimabelastning fra fødevarer i de offentlige køkkener inden 2025
  - **Økologisk landbrugs klimaperformance** styrkes via investering i forskning og innovation i både jordbrug og fødevarerforarbejdning, samt investering i bl.a. økologisk biogas som led i cirkulær økonomi – så Danmarks position som førende økologiland kan udbygges.
  - **Investere i landbrugs- og fødevareruddannelser**, for at styrke kompetencer, især inden for klima- og miljøvenlig drift.

www.broentilfremtiden.dk

Særudtalelse fra NOAH:

GMO-afgrøder skal ikke indgå i landbrugs- og fødevarerproduktion, da det reelt vil være en videreførelse af det industrielle landbrug, og der foreligger ikke en kvalificeret risikovurdering af de nye GMO-metoder såsom Crispr, TALEN, ODM, mv. Dette gælder for dyr, planter og mikroorganismer, som tiltænkes udsætning på marker i det fri (det åbne system).
